

## ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

УДК 378.014(477)

### ІНШОМОВНА ОСВІТА В КАНАДІ: СПЕЦИФІКА ТА МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ

**Ю. О. ДЕМ'ЯНОВА**, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей  
**Національний університет біоресурсів і природокористування України**  
(м. Київ)

E-mail: demianova75@gmail.com

**Анотація.** У статті висвітлюються основні механізми регулювання у сфері іншомовної освіти у Канаді, окреслюються стратегії та пріоритети національної політики щодо розвитку іншомовної освіти. Значна увага приділяється вивченню канадської моделі надання дистанційної освіти, визначенню ролі онлайн програм і курсів як одного зі шляхів оптимізації системи вищої іншомовної освіти в Канаді. Автор доходить висновку, що вивчення канадської моделі регулювання у сфері іншомовної освіти сприятиме активізації пошуку шляхів забезпечення розвитку та високої якості освіти і науки в Україні.

**Ключові слова:** регулювання у сфері освіти, вища іншомовна освіта, національна освітня політика, Канада

**Актуальність.** Забезпечення якості, доступності та ефективності вищої освіти, удосконалення механізмів державного регулювання та фінансування з погляду інтересів глобального, національного, регіонального соціально-економічного розвитку є пріоритетними напрямками національної освітньої політики кожної розвиненої країни. Проблеми, завдання і перспективи національної внутрішньої політики, які гостро постають перед системою вищої освіти в Україні, спонукають нас до пошуку ефективних моделей регулювання у сфері вищої освіти, зокрема іншомовної. До головних проблем, що стримують розвиток освітньої галузі, передусім належать: невідповідність освітніх послуг вимогам суспільства, запитам особистості, потребам ринку праці; недосконалість змісту освіти: державних освітніх стандартів, навчальних планів, програм та підручників; недостатня зорієнтованість структури і змісту професійно-технічної та вищої освіти на потреби ринку праці, сучасні економічні виклики інноваційного, сталого, конкурентоспроможного суспільного розвитку; відсутність ефективної системи національного моніторингу та оцінювання якості освіти; неефективність управління системою та закладами освіти та ін. [3, с.5]. Також багатьма стратегічними документами, зокрема Національною програмою вивчення та популяризації іноземних мов «GO GLOBAL», наголошується на пріоритетності підвищення якості іншомовної освіти в Україні: «одним з головних інструментів невідворотності приєднання країни до ділового, освітнього, наукового та культурного простору країн Європейської спільноти є знання мов» [7]. Знання ж англійської мови визначається ключовою компетенцією в умовах глобалізації економіки. Створення загальноєвропейського освітнього простору передбачає можливість фахового спілкування іноземними мовами, що вимагає знання двох-трьох європейських мов та стійких навичок між/полікультурної комунікації.

Таким чином, аналіз досвіду прогресивних країн у галузі іншомовної освіти уявляється надзвичайно актуальним для розробки чіткої національної стратегії реформування вищої іншомовної освіти в Україні, що в цілому сприятиме зростанню обсягу експорту освітніх послуг, темпів розвитку міжнародних освітніх програм, розвитку студентської та академічної мобільності, наукового обґрунтування іншомовної освітньої політики і можливості довгострокового стратегічного планування, а отже, – більш ефективній інтеграції української вищої школи до загальноєвропейського та загальносвітового освітньо-наукового простору.

Канада – це країна, одним з найбільших досягнень якої є система іншомовної освіти, що, відповідно, є результатом грамотно побудованої моделі освітнього менеджменту. При цьому відмінність канадської системи вищої освіти від близьких до неї систем «атлантичної» моделі полягає в особливостях адміністративно-територіального та політичного устрою країни, високому рівні автономії канадських вишів та ефективних практиках фінансування діяльності вищих навчальних закладів, вивчення та впровадження яких сприятиме зміні вектора від державної до державно-громадської форми управління вищою освітою в Україні «в умовах демократизації суспільних відносин, децентралізації управління розвитком освіти задля максимального врахування і задоволення освітніх потреб громадян, роботодавців, суспільства в цілому» [3, с.6].

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Різні аспекти регулювання у сфері національних систем освіти не раз поставали об'єктом вивчення в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, організаційно-правові основи системи фінансового контролю у сфері освіти в Канаді та США визначають коло дослідницьких інтересів Д. Корфа [1]; сутність і основні моделі децентралізації управління вищою освітою в зарубіжних країнах вивчає В. Пашков [2]; дослідженню світових моделей управління освітою присвячено колективну монографію під загальною редакцією В. Бежа [3]; загальні питання розвитку системи вищої освіти в Канаді перебувають в центрі уваги Г. Джоунз [8]. Проте питання регулювання в системі іншомовної освіти в Канаді залишається поки що малодослідженим, що й увиразнює актуальність нашої розвідки.

**Метою** пропонованої статті є аналіз канадської моделі регулювання у сфері іншомовної освіти та окреслення основних тенденцій освітньої політики. Реалізації поставленої мети сприятиме розв'язання низки завдань, як-от: вивчення специфіки канадської системи управління вищою освітою, визначення стратегій, пріоритетів, напрямків національної політики щодо розвитку та оптимізації іншомовної освіти в Канаді.

**Методи.** У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація.

**Результати.** Специфічною рисою канадської системи управління вищою освітою є відсутність єдиного державного органу, що регулює діяльність вищих навчальних закладів. Усі десять провінцій та три території Канади утворюють тринадцять незалежних освітніх систем, яким відповідає така ж кількість регіональних органів управління освітою, в компетенції яких перебувають усі рівні національного освітнього рівня в масштабі провінції або території [6, с.4]. І хоча уряди провінцій несуть основний тягар управління вищими навчальними закладами, це зумовлює високий рівень автономії вишів: канадські ВНЗ є «повністю самостійними у своїй діяльності, вільно розпоряджаються власними бюджетами, мають статус юридичної особи» [2, с. 144]. До того ж, як зазначає В. Пашков, «кожний ВНЗ самостійно формує власну стратегію інституційного

розвитку, навчальні плани та освітні програми, визначає пріоритетні напрямки діяльності в освітній та дослідницькій сферах, здійснює пошук альтернативних джерел фінансування, визначає статті витрат та розподіляє кошти між ними, встановлює власні правила прийому абітурієнтів, плату за навчання та рівень оплати праці працівників» [2, с. 144-145]. Для реалізації загальнонаціональних цілей і завдань розвитку вищої освіти в Канаді функціонує Рада міністрів освіти, до компетентності яких, проте, вирішення питань університетського самоврядування не входить. Таким чином, канадські університети є незалежними адміністративними установами, що самостійно приймають рішення щодо всіх питань здобуття вищої освіти й система управління яких має подібний склад, до якої входять голова університету, ректор, проректор, заступник проректора, сенату та ради. Основним фактором диференціації вишів за ступенем автономності є відмінності в державному фінансуванні.

Система вищої освіти в Канаді представлена головно трьома видами установ: університетами, коледжами та політехнічними інститутами. Усі вони пропонують курси та кваліфікації в різноманітних способах їх поєднання для здобуття ступенів бакалавра, а також магістра й доктора наук з широкого кола спеціальностей [9, с.7]. Можливості отримання вищої іншомовної освіти також значно варіюються залежно від типу вищого навчального закладу та його специфіки. Так, факультет освіти університету Оттави пропонує студентам ряд можливостей здобуття педагогічної освіти, зокрема й мультидисциплінарні програми навчання другої мови на всіх рівнях підготовки фахівців: бакалаврські програми, магістерські, програми підготовки докторів філософії [12].

Гуманітарний факультет університету Томпсон Ріверз серед численних освітніх програм і курсів надає можливості отримати диплом бакалавра або магістра за напрямками «Сучасні мови» (китайська, японська, французька, іспанська, німецька), «Навчання англійської як другої мови», «Англійська як друга мова» [10].

Широке коло навчальних курсів кваліфікаційного рівня «бакалавр» з англійської мови (37 курсів), німецької (4 курси), французької (16 курсів); кваліфікаційного рівня «магістр» з англійської мови (4 курси), а також низку програм з іноземних мов пропонує університет Атабаски [4].

Стратегічні документи серед пріоритетів національної політики у сфері навчання іноземних мов визначають такі: забезпечення якості та рівності доступу до вищої освіти, створення позитивного навчального середовища й вдосконалення системи оцінювання навчальних досягнень студентів, інноваційне навчання, практичне спрямування навчального процесу, покращення системи фінансування вишів та системи студентських позик, грантів та стипендій для здійснення дослідницької діяльності, підвищення ефективності адміністрування системи загалом [6]. Це також орієнтація на збільшення масштабів і глибини активного співробітництва між канадськими та зарубіжними академічними установами та дослідницькими центрами, поглиблення зв'язків між науково-дослідницькими інституціями та підтримка інституційних партнерських відносин, розширення програм студентських та викладацьких обмінів, забезпечення мобільності студентів і викладачів, можливості спільних досліджень, спільна розробка навчальних програм [5].

Загальнодержавні пріоритети іншомовної освітньої політики доповнюються завданнями щодо підвищення якості підготовки викладачів іноземних мов, перегляду напрямків освітньої політики у відповідності з потребами глобальної

економіки, інтернаціоналізації освіти, підготовки випускників з міжнародним рівнем знань і компетенцій [5].

Слід зазначити, що на сучасному етапі розвитку суспільства вища іншомовна освіта спрямована на підготовку полікультурної особистості, здатної використовувати іноземну мову як засіб міжкультурного спілкування, як інструмент національної самоідентифікації та залученості до світового культурного процесу. Канадська система іншомовної освіти в цьому плані по праву може називатися прогресивною, оскільки традиційно передбачає культурне розмаїття в рамках одного суспільства та якісну взаємодію між різними етноспільнотами, що врегульоване законодавчими документами на державному рівні. Також у змісті вищої іншомовної освіти обов'язково прописаний міжкультурний контекст мовної підготовки фахівця. Зокрема, бакалаврські програми з німецької та іспанської мов університету Монреалю передбачають передусім діалог у вирішенні основних проблем, що обертаються навколо різних аспектів мови: практики, навчання, соціально-культурних, жанрових аспектів, періодизації національної літератури, дискурсивної практики та культурного розмаїття [11].

Окремого розгляду заслуговує система дистанційної освіти в Канаді як пріоритетний напрям національної освітньої політики. До списку шести академічних установ Канади, які обрали курс на дистанційну освіту та онлайн навчання, входять університет Роял Роудз (Британська Колумбія), університет Томпсон Ріверз (Британська Колумбія), університет Атабаски (Альберта), університет Меморіал (Ньюфаундленд та Лабрадор), TÉLUQ (Квебек) [6, с.7]. Усе більше і більше канадських вишів розглядають можливість онлайн навчання як стратегічне завдання, розробляючи дистанційні курси та залучаючи інвестиції з боку урядів у розвиток онлайн освіти та підтримку освітніх технологій. Сьогодні Канада «переживає переломний момент і має всі шанси стати світовим лідером у сфері проектування, розробки, поширення та забезпечення інтернет-навчання» [9, с.21].

Університет Британської Колумбії, який є безперечним лідером у сфері дистанційної освіти, пропонує вступний онлайн курс японської мови тривалістю 13 тижнів, що спрямований на вивчення розмовної та письмової японської з акцентом на вивчення граматики, синтаксису та функціональних аспектів мови [13].

Інститут мов факультету безперервної освіти університету Маунт Роял надає широкий вибір онлайн курсів з метою підвищення кваліфікації, професійної майстерності та особистісного розвитку [14]. Серед мов, пропонованих для вивчення онлайн від початкового рівня до просунутого, є арабська, французька, німецька, італійська, японська, мандарин, португальська, російська, іспанська тощо.

При цьому багато онлайн курсів, які були розроблені на ранньому етапі розвитку дистанційної освіти, ґрунтуються на моделі насиченості змісту, що підтримують текстовий формат або формат телеконференції чи аудіосупроводу. З появою нових технічних інструментів з'явилася більша кількість онлайн курсів, які дозволили збільшити залученість студентів до навчального процесу. Такі технології, як iBook Author від Apple, мобільні технології дозволяють забезпечувати багатство мультимедійного матеріалу всього навчального курсу та окремих його частин.

**Висновки і перспективи.** Таким чином, децентралізована системи вищої освіти в Канаді являє собою гнучку форму управління вищими навчальними

зкладами, що дозволяє підтримувати на високому рівні якість надання та забезпечувати вільний доступ до освітніх послуг, зокрема у сфері іншомовної освіти. За таких умов вищий навчальний заклад виступає незалежним суб'єктом на ринку освітніх послуг, сферою відповідальності якого є якість освіти, що і визначає високі стандарти формування знань, умінь і навичок, а також вимоги до кваліфікації фахівців. У такий спосіб відбувається стимуляція освітніх інституцій щодо вивчення сучасного ринку праці, коли з'являється об'єктивна потреба розробляти нові й оптимізувати старі навчальні курси й програми підготовки фахівців у сфері іншомовної освіти, пропонуючи як традиційні, так і дистанційні форми навчання, враховуючи досягнення науково-технічного прогресу.

Пріоритети вищої іншомовної освіти обертаються навколо дедалі збільшених вимог глобалізованого суспільства та визначаються потребами глобальної економіки, орієнтовані на мультикультурне суспільство, що передбачає інтернаціоналізацію вищої освіти, необхідність підготовки випускників з міжнародним рівнем знань і фахових компетенцій, зміщення акценту на практичний аспект їх підготовки.

Вважаємо, що децентралізація регулювання системи вищої освіти є прогресивною тенденцією реформування вищої школи, а вивчення та впровадження позитивного досвіду Канади забезпечить зростання якості надання освітніх послуг в українських вишах та активізує процес входження України у світовий освітньо-інформаційний простір. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку вбачаємо у розгляді практичних можливостей запровадження в Україні прогресивного досвіду Канади, що стосується управління у сфері іншомовної освіти.

#### **Список використаних джерел**

1. Корф Д.В. Финансовый контроль в сфере образования Канады и провинции Онтарио / Д.В. Корф // Реформы и право. – 2012. – № 3. – С. 58-65.
2. Пашков В. Сутність та основні моделі децентралізації управління вищою освітою у зарубіжних країнах та проблеми України / В. Пашков // Порівняльно-педагогічні студії. – 2014. – № 6(20). – Ч.2. – С. 140-148.
3. Управління освітою/ Міністерство освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; за науковою ред. В.П. Беха; редкол.: В.П. Бех (голова), М.В. Михайліченко (заст. голови) [та ін ]. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 546 с.
4. Athabasca University. Official website. – Mode of access: <http://www.athabascau.ca/>
5. Canada's International Education Strategy. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://international.gc.ca/global-markets-marches-mondiaux/education/strategy-strategie.aspx?lang=en>
6. Education Policy Outlook: Canada 2015 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.oecd.org/edu/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20CANADA.pdf>
7. Go Global: Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://reforms.in.ua/sites/default/files/go\\_global.pdf](http://reforms.in.ua/sites/default/files/go_global.pdf)
8. Jones G. A. An introduction to higher education in Canada / Glen Jones // In K. M. Joshi and Saee Paivandi (eds.) «Higher education across nations». – Vol.1. – Delhi: B.R. Publishing. 2014. – P.1-38.
9. Online Learning in Canada: At a Tipping Point. A Cross-Country Check-Up [Electronic resource]. – Mode of access:

[http://teachonline.ca/sites/default/files/contactNorth/files/pdf/publications/online\\_learning\\_in\\_canada\\_at\\_a\\_tipping\\_point\\_-\\_a\\_cross\\_country\\_check\\_up\\_2012\\_-\\_july\\_18\\_2012\\_final.pdf](http://teachonline.ca/sites/default/files/contactNorth/files/pdf/publications/online_learning_in_canada_at_a_tipping_point_-_a_cross_country_check_up_2012_-_july_18_2012_final.pdf)

10. Thompson Rivers University. Official website. – Mode of access: <http://www.tru.ca/>

11. Université de Montréal. Official website. – Mode of access: <https://admission.umontreal.ca>

12. University of Ottawa. Official website. – Mode of access: <http://www.uottawa.ca/en>

13. University of British Columbia. Official website. – Mode of access: <http://ctlit.ubc.ca/distance-learning>

14. Mount Royal University. Official website. – Mode of access: <http://www.mtroyal.ca/>

### References

1. Korf D.V. Fynansovyj kontrolj v sfere obrazovanyja Kanady y provyncyy Ontaryo [Financial control in the sphere of education of Canada and the province of Ontario] / D.V. Korf // Reformy y pravo. – 2012. – # 3. – C. 58-65.

2. Pashkov V. Sutnistj ta osnovni modeli decentralizaciji uproavlinnja vyshhojuosvitoju u zarubizhnykh krajinakh ta problemy Ukrajiny [The essence and basic models of decentralization of higher education management in foreign countries and Ukraine's problems] / V. Pashkov // Porivnjajjno-pedagoghichni studiji. – 2014. – # 6(20). – Ch.2. – C. 140-148.

3. Upravlinnja osvitoju [Education management] / Ministerstvo osvity i nauky Ukrajiny, Nac. ped. un-t imeni M.P. Draghomanova; za naukovoju red. V.P. Bekha; redkol.: V.P. Bekh (gholova), M.V. Mykhajlichenko (zast. gholovy) [ta in ]. – K.: Vyd-vo NPU imeni M.P. Draghomanova, 2013. – 546 s.

4. Athabasca University. Official website. – Mode of access: <http://www.athabascau.ca/>

5. Canada's International Education Strategy. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://international.gc.ca/global-markets-marches-mondiaux/education/strategy-strategie.aspx?lang=en>

6. Education Policy Outlook: Canada 2015 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.oecd.org/edu/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20CANADA.pdf>

7. Go Global: Nacionaljna prohrama vyvchennja ta populjaryzaciji inozemnykh mov, 2015. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: [http://reforms.in.ua/sites/default/files/go\\_global.pdf](http://reforms.in.ua/sites/default/files/go_global.pdf)

8. Jones G. A. An introduction to higher education in Canada / Glen Jones // In K. M. Joshi and Sae Paivandi (eds.) «Higher education across nations». – Vol.1. – Delhi: B.R. Publishing. 2014. – P.1-38.

9. Online Learning in Canada: At a Tipping Point. A Cross-Country Check-Up [Electronic resource]. – Mode of access: [http://teachonline.ca/sites/default/files/contactNorth/files/pdf/publications/online\\_learning\\_in\\_canada\\_at\\_a\\_tipping\\_point\\_-\\_a\\_cross\\_country\\_check\\_up\\_2012\\_-\\_july\\_18\\_2012\\_final.pdf](http://teachonline.ca/sites/default/files/contactNorth/files/pdf/publications/online_learning_in_canada_at_a_tipping_point_-_a_cross_country_check_up_2012_-_july_18_2012_final.pdf)

10. Thompson Rivers University. Official website. – Mode of access: <http://www.tru.ca/>

11. Université de Montréal. Official website. – Mode of access: <https://admission.umontreal.ca>

12. University of Ottawa. Official website. – Mode of access: <http://www.uottawa.ca/en>

13. University of British Columbia. Official website. – Mode of access: <http://ctlit.ubc.ca/distance-learning>

14. Mount Royal University. Official website. – Mode of access: <http://www.mtroyal.ca/>

## ИНОЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КАНАДЕ: СПЕЦИФИКА И МЕХАНИЗМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ

Ю. А. Демьянова

**Аннотация.** В статье освещаются основные механизмы регулирования в сфере иноязычного образования в Канаде, обозначаются стратегии и приоритеты национальной политики по развитию иноязычного образования. Значительное внимание уделяется изучению канадской модели предоставления дистанционного образования, определению роли онлайн программ и курсов как одного из путей оптимизации системы высшего иноязычного образования в Канаде.

**Ключевые слова:** регулирование в сфере образования, высшее иноязычное образование, национальная образовательная политика, Канада

## FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN CANADA: SPECIFICITY AND MECHANISMS OF REGULATION

Ju. O. Demianova

**Abstract.** The paper highlights the major mechanisms of regulation in the field of foreign language education in Canada, outlines the strategies and priorities of the national policy for the development of foreign language education. Considerable attention is paid to the Canadian model of providing distance education, identifying the role of online programs and courses as a way of optimization of the system of higher foreign language education in Canada. Also defined are the directions of modernization of foreign language education concerning availability and quality, institutional boundaries, new sources of funding, implementation of the principle «lifelong education», internationalization of programs for the development of intercultural competence and realization of students academic mobility programmes. The author comes to the conclusion that thorough examination of the Canadian model of regulation in the field of foreign language education will contribute to the search of ways to ensure the development and high quality of education and science in Ukraine.

**Keywords:** regulation in the field of education, of higher foreign language education, national education policy, Canada

УДК 811.112'36

## ПРИЙОМИ І СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ (З ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНОЇ МЕТОДИЧНОЇ НАУКИ)

**В. С. МАКСИМЧУК**, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземної філології і перекладу

**Національний університет біоресурсів і природокористування України  
(м. Київ)**

E-mail: maks954@i.ua

**Анотація.** Статтю присвячено аналізу сучасних прийомів і стратегій навчання у німецьких ВНЗ та їх значення для успішного навчання німецької мови на початковому етапі у ВНЗ України. Представлено узагальнені результати вивчення структури та змісту їх розробок, досвіду роботи, рекомендації щодо самомотивації, самоорганізації і розвитку осіб, які вивчають німецьку мову. Викладено опис загальних прийомів і стратегій у навчання іноземної мови на